

eer men den bijzonderen factor, het weer, voor bepaalde toestanden verantwoordelijk kan stellen. Ook proeven, bijv. laten optellen, inprenten, kan men onder invloed van verschillende omstandigheden laten verrichten, o.a. van de lichtsterkte, de temperatuur en den luchtdruk, maar ook hier blijft voorzichtigheid in het maken van gevolgtrekkingen geboden. Alleen reeds het feit, dat onder hen, die gevoelig voor het weer zijn, talrijke duidelijke psychopathen zijn, geeft te denken. Niet minder samengesteld is de sociale en de kultuurpsychologie. Eenerzijds kan men hierbij van de proef-ondervindelijke methodes gebruik maken, anderzijds van die, welke in de geesteswetenschappen gebruikt worden, al zullen de eerste uiteraard een meer bescheiden plaats moeten innemen. Het innerlijk van een mensch wordt ons geopenbaard op 3 empirische manieren: uitdrukking, gedragingen en mededeelingen. De vraag is, of er ook een telepathische manier is. De schrijver dringt er sterk op aan, langs directen of indirecten weg een wetenschappelijk bewijs voor de telepathie te verkrijgen, om wat verder te komen dan de uitspraak: „ik heb den indruk”, dat er telepathische invloeden bestaan. Uitvoerig worden de drijvende krachten van het sociale gebeuren besproken en tenslotte ook deze vraag, of men biologische methodes in de kultuurpsychologie kan toepassen. Tegenover andere stroomingen meent HELLPACH, dat men vóór alles onderzoekingen moet doen bij den mensch van den tegenwoordigen tijd; het onderscheid tusschen de bewoners van de stad en van het land, de ethnische typen, de genealogie en de geophysiologie moeten bestudeerd worden.

L. BOUMAN.

P. NOBÉCOURT, *Clinique médicale des Enfants*. Affections de l'appareil respiratoire. MASSON & Cie. Paris, 1924. Prijs: frs. 22.00 (348 bldz.).

NOBÉCOURT heeft in dit boek een twintig-tal colleges vereenigd, welke gedurende de laatste drie jaren in verschillende Fransche tijdschriften zijn verschenen. Een uitgebreide reeks van ziekte-geschiedenissen, voor het meerendeel uit eigen ervaring, zijn groeps-gewijs uitvoerig besproken; tal van temperatuurkrommen en vele Roentgenfoto's zijn tusschen den tekst gevoegd. De aandoeningen van den tractusrespiratorius, die voorkomen bij roodvonk, mazel-len, kinkhoest en typhoëd worden uitvoerig behandeld. Voorts de verschillende vormen van pneumonie en empyeem. Aan de verschillende tuberculeuse aandoeningen wordt veel aandacht gewijd. Van bijzonder veel belang acht ik de hoofdstukken, waarin worden besproken de slepende aandoeningen van peribronchiale lymphklieren en longen, welke niet van tuberculeusen aard zijn, doch al te dikwijls daarvoor worden gehouden. Aan het asthma zijn de laatste twee hoofdstukken gewijd.

Alle hoofdstukken zijn zeer overzichtelijk geschreven en in een aangename stijl, waardoor de Fransche leerboeken zich zoo dikwijls onderscheiden. Wie zich dit werk aanschafft, zal het telkens weer ter hand nemen en menig maal de gewenschte voorlichting er in vinden.

J. C. SCHIPPERS.